

BIBLIOGRAFIA

- El Butlletí dedicarà comentaris —en números posteriors— a les obres següents (entre d'altres):
- Josep VECIANA I AGUADÉ: *Recull de topònims i antropònims del terme municipal de Renau*, in «Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària, V» de l'Inst. d'Ests., Tarraconenses, Tarragona 1990, pp. 59-143.— (Més de 400 topònims actuals o pretèrits; apèndixs documentals; vocabulari; índexs).
- Llorenç SÁNCHEZ I VILANOVA: *La vila de La Pobla de Segur en la segona meitat del segle XVII a través d'un capbreu de l'any 1669*, La Pobla de S. (Col·lecció d'Ests. sobre el Pallars, vol. XIV) 1989, 61 pp. amb il·lustrs.
- Josep A. CANO, Emili CASANOVA: *Els llinatges d'Ontinyent entre 1867 i 1939*, in «Almaig-Festes de la Puríssima 1990», Ontinyent 1990, pp. 37-45.
- En el mateix volum d'«Almaig»: Ignasi GIRONÈS: *A través d'un document. Un pergamí del 1382 revela detalls de la nostra forma de vida*, pp. 59-63; David MIRA, Ximo UREÑA: *Mare Mariola: una proposta de demarcació per a un territori cohesionat*, pp. 88-106; Jesús JIMÉNEZ MARTÍNEZ: *Els malnoms d'Atzeneta*, pp. 124-131; Francisco FERRI MARTÍNEZ: *La Mota de Benissoda*, pp. 136-138.
- Vicenç CARBONELL I VIRELLA: *Apunts de la història d'Olivella*, Olivella (impr. a St. Sadurní; Institut d'Ests. Penedesencs) 1990, 71 pp.
- P. M. AGOSTINI: *I nomi di i nostri lochi. Traité de Toponymie corse*, Marseille 1990, 167 pp.
- Ernest NÈGRE: *Toponymie générale de la France. Etymologie de 35.000 noms de lieux. Volume 1er. Formations préceltiques, celtiques, romanes*, Genève (Libr. Droz) 1990, 707 pp.
- Ramon CARRETÉ: *Pau Broquil. Balsareny, més de mil anys*, Balsareny (Col. Pau Broquil 4) 1990, 63 pp., il·ls. i música.
- Enrique A. LLOBREGAT: *Relectura del Ravennate: dos calzadas, una manión inexistente y otros datos de la geografía antigua del País Valenciano*, in «Lucentum», II, 1983, pp. 225-242.
- José SÁNCHEZ ADELL: *Paisaje urbano de una villa valenciana bajomedieval. (Notas y datos para una topografía de Castellón de la Plana, s. XIII-XV)*, in «Boletín de la Soc. Castellonense de Cultura», LXVI, II, abril-jun. 1990, pp. 291-332.

- Ramon AMIGÓ ANGLÈS, J. Bta. ESPASA: *Els noms de lloc i de persona del terme de Cornudella (Priorat)*, Reus 1990, 468 pp; més un mapa.
- Joan VENY: *Cap a una tipologia de l'etimologia popular*, in «Jornadas de Filologia Francisco Marsà. Col·lecció Homenatges, Barcelona 1990, pp. 137-152.— (Classificació de les diferents formes de l'etimologia popular o atracció paronímica: 1) homonització formal; 2) íd. semàntica; 3) homosemització; —amb bastant d'exemples trets de la toponímia, o de la botànica).
- GRUP DE RECERQUES DE LES TERRES DE PONENT: *Els monestirs cistercencs de la Vall del Corb*, Solsona 1989, 235 pp. amb nombroses il·ls. fora de text.
- Javier ARGENTE VIDAL: *Un libro de cuentas de las morerías del condado de Denia (1379)*, in «Boletín de la Soc. Castellonense de Cult.», LXIII, 1987 (= 1989?), pp. 285-329.
- J.M.T. GRAU, V. GUAL, R. PUIG: *Noms i gent de la Conca de Barcerà*, Montblanc 1990, 163 pp.
- Félix FENOUILLET: *Les noms de famille en Savoie (Origines, formation, étymologie, variations, dérivations, classification, etc.)* s.l. (éd. de La Tour G.I.L.E.) 1990; réimpr. de l'éd. de 1919; 110 pp.
- Mikel EPALZA: *El Cid como antropónimo («el LEON») y como topónimo («el SEÑOR o GOBERNADOR almohade»)*, in «Shark Al-Andalus n° 7, Alicante 1990, pp. 157-236.
- Cosme AGUILÓ: *Amb l'ajuí de la toponímia: ¿Hi havia una creu a l'entrada dels ports mallorquins?*, in «El Mirall», 37, maig-juny 1990, pp. 47-49.
- Cosme AGUILÓ: *La Toponímia de la Costa de Felanitx*, Felanitx 1991, 120 pp. i mapa.
- Ferran JOVÉ I HORTONEDA: *Història i onomàstica de Riudecols i dels seus agregats: Les Irles i Les Voltes (II)*, Reus 1991, 361 pp.— Amb tres mapes fora de text.
- Robert POCKLINGTON: *Estudios toponímicos en torno a los Orígenes de Murcia*, Murcia 1990, 292 pp.
- Miquel FORTEZA, *Els descendents dels jueus conversos de Mallorca*, Palma (Moll, 2a. edició), 221 pp.
- Mª Teresa MORA I VILA: *Societat i Economia: Calella 1737 i 1758*, Mataró 1990; 175 pp.
- Armand de FLUVIA: *Els primitius comtats i vescomtats de Catalunya*, Barcelona (Enciclopèdia Catalana) 1989, 238 pp.
- De Scriptis Notariorum (s. XI-XV)*, Barcelona (Universitat - Dept. de Paleografia i Diplomàtica), 1989, 297 pp. (Entre els autors: J. BONO Y HUERTA, Josepa ARNALL JUAN, J. M. PONS GURI).
- Primavera d'Estiu 89*, València (impr. a Alboràia), 74 pp.
- J. M. T. GRAU, V. GUAL, J. PIJOAN, R. PUIG: *Conesa*, Barcelona (Dalmau) 1989, 239 pp.
- Josep M. VILARRÚBIA ESTRANY: *10 anys estudiant Barcelona (1978-1988)*, Moià 1989, 170 pp.
- Itineraris en el Parc natural del Cadí-Moixeró (Vessant de l'Alt Berguedà) Sector: Moixeró, Tossa, Comabella*, 72 pp. més un mapa fora de text de 60 x 70 cm.; el tot inclòs en el número de juny d'«Excursionisme» (UEC), 1990.

- GRUP D'ESTUDIS DELS PORTS: *Guia Bibliogràfica de la Comarca dels Ports* (15 autors; coord.: Ernest QUEROL, Morella 1990, 55 pp.
- Josep M. GASOL: *Arxius i Arxivers manresans*, Manresa 1990, 30 pp.
- Josep M. GASOL: *Bibliografia 1934-1989*, Manresa 1990, 49 pp.
- URGELLIA, 8, 1986-1987, Lleida 1987: articles de Cebrià BARAUT, Antoni BACH, Benigne MARQUÈS, Prim BERTRAN, etc.
- Ferran ARASA GIL: *Notes sobre l'hidrònim «Bergantes»*, in B.S.C.C., LXVI, abr. juny 1989, pp. 163-171.
- Josep TORMO COLOMINA: *La influència de la indústria tèxtil en la toponímia alcoiana*, in «Ciudad de Alcoy», 16-I-1990, pp. 36-40.
- Carme MONTANER GARCIA: *Assaig d'anàlisi formal dels mapes de Catalunya del segle XVIII*, in «Treballs de la Societat Catalana de Geografia» 22, B. 1990, pp. 59-69.
- M. Josep CASTILLO EZQUERRA: *Aproximació a l'estudi d'una propietat. Els Roig de la Penya al Mataró dels segles XVI-XVII*, in «IV Sessió d'Estudis Mataronins (...)» Mataró 1988, pp. 59-76.
- Coral CUADRADA MAJÓ: *Les parròquies medievals del Baix Maresme*, in «IV Sessió d'Estudis mataronins (...)», 1988, pp. 39-48.
(En el mateix volum, unes notes de Joan-Francesc CLARIANA ROIG sobre l'*Evolució del topònim d'«Iluro»*, p. 26).
- Francesc COSTA: *Els Cacics d'Argentona. Fets històrics del segle XIX*, Argentona 1989, 76 pp.
- J. CAVALLÉ: *Els Noms. Carrers santificats*, in «Butlletí C. d'Estudis alcoverencs», 48, oct.-des. 1989, 6-7.
- J. CAVALLÉ: *Els Noms. La Lloera*, in «Butll. Centre d'Ests. Alcoverencs», 47, 1989.
- Joan CAVALLÉ BUSQUETS: *Els Noms. El Vila-sec*, in «Butlletí C. d'Ests. Alcoverencs», 46, abr.-juny 1989, pp. 186-187.
- J. CAVALLÉ: *Els noms. Alcover: un falcó, un pesador, una tribu i una tomba*, in «Butlletí Centre d'Ests. Alcoverencs», 49, gen.-març 1990, pp. 7-9.
- Jaume MASSÓ: *Puntualització*, in «Butll. C. d'Ests. alcoverencs», 48, 8.
- Vicenç CARBONELL VIRELLA: *Grup d'estudis toponímics*, in «Gran Penedès», passim.
- Vicenç CARBONELL: *El carç i els seus derivats*, in «Gran Penedès», 16, X-1989, pp. 4-6.
- Vicenç CARBONELL: *Les Mesquites comarcals*, in «Talaia», maig-juny 1990, pp. 5-7.
- Vicenç CARBONELL VIRELLA: *Qüestions de Toponímia. Els Molins de vent i la Torre de l'Escardó*, in «Talaia», jul.-set. 1990, pp. 5-7.
- Antoni GRAU VERDÚ: *Els renoms de Vallmoll al llarg del segle XVII*, in «Quaderns de Vilaniu», 7, Valls, pp. 19-25.
- Antoni GRAU VERDÚ: *Els renoms de Vallmoll al llarg del segle XVIII*, in «Quaderns de Vilaniu» 13 i 15, 1988-1989, pp. 59-64 i 63-68.
- Ramon MARTÍ: *L'ensagrement: l'adveniment de les Sagreres feudals*, in «Faventia» 10/1 2, 1988, pp. 153-182.

- Carles RIERA: *Conversa amb en Joan Lluís, pastor i flabiolaire pallarès*, in «Àrnica» II, 1, juny 1990, pp. 6-8.
- J.M.T. GRAU, Roser PUIG: *Rocallaura segons el Cadastre de 1730-1731 (...)*, in «Urtx», 1, Tàrrrega 1989, pp. 83-101.
- Sílvia SAIZ CALVÓ: *La condició treballadora a Castellar a finals del segle XIX*, in «Plaça Vella», Castellar del Vallès abr. 1989, 26, pp., 7-34.
- Blanca GARÍ: *Notes sobre un document de Ramon de Montcada i Arnau i Bernat de Clasquerí* in «Plaça Vella» 28, Castellar del Vallès, 28, des. 1989, pp. 21-30.- Document del 1176, i genealogies.
- Jordi MASCARELLA: *Carta de dotació de l'església de Sant Pere de Ripoll*, in «Annals Centre d'Ests. Comarcals del ripollès 1988-1989», R. 1989, pp. 51-65.
- Th. N. BISSON: *The feudal domain of Pallars Jussà (C. 1175): A Record of obligations and custom*, in «Medievalia» 7, 1987, pp. 73-84.
- Carles DOMINGO: *Els accidents geogràfics* (continuació: esquei, esquerdà, greny, roca lli-sa, etc.), in «Escola Catalana», 269, juny 1990, 7-9.
- Mikel de EPALZA: *Diminutiu amb flexió interna àrab en cognoms catalans «curt», «cure-yet» (Cocentaina 1515)*, in «A Sol Post. Estudis de Llengua i Literatura» I, 1990, 133-138.
- Enric MOREU-REY: *Col·laboració de les Illes a la «Societat d'Onomàstica»*, in «El Mirall», 40, nov.-des. 1990, 7-8.
- Cosme AGUILÓ: *Acústica, apicultura i més coses de la toponímia costanera de Manacor*, in «El Mirall», 40, 5-6.
- Enric MOREU-REY: *Histoire interne de la langue III. Onomastique*, in «Lexikon der Romanistischen Linguistik [Dictionnaire encyclopédique de linguistique romane]», Tübingen (Niemeyer), vol. V, 2 «L'Occitan, le Catalan», 1991.
- Lluís ESTEVA, Lluís PALLÍ: *El termenal de Sant Feliu de Guíxols (1354-1980)*, St. Feliu de G. 1990, 136 pp., amb moltes il·lustracions.
- Vicenç BIETE FARRÉ: *Cabacés, un poble al peu de Montsant*, Cabacés (impr. St. Adrià de Besós) 1991, 12 més 402 pp.; mapes.
- Joaquim MARTÍ MESTRE: *Les Ordinacions de la Costa marítima del Regne de València*, Montserrat, 1991.
- Joan CAVALLÉ BUSQUETS et al.: *Formes oficials dels topònims de Tarragona*, T. 1991, 32 pp.
- Albert TURULL: *La toponímia, una eina de coneixement a la punta dels dits*, in «Àrnica», 4 (Lleida) Àneu, 21-24.
- Dídac BERTRAN VALLVÉ: *Tarragonomàstic. Carrers de Tarragona*, T. 1991, 63 pp.
- ALMANAC CATALÀ DEL ROSSELLÓ 1991 (20), Perpinyà 1990, 112 pp.

ANTOLOGIA: Miquel LLOR (Laura o la Ciutat dels Sants)

- (...) Vols que t'ensenyi a fer-te un pentinat graciós? (...)
- No, mai, protesta. Ves què dirien a casa?
- Què poden manar de la teva persona?
- Només em faltaria això! Prou neguit passa l'Angelina per si el meu nom [Beatriu] fa més bonic que el seu! (p. 102).
- Tots els hereus de cal *Calçot* han estat uns tranquils com ell: d'això els ve el motiu. (p. 170-171).
- No el volen a cap casa. Li diuen mossèn *Ferro vell* perquè amb tres o quatre capellans més es gasten els diners de les caixes de les ànimes per comprar totes les rampoines que troben a les cuines i golfes de pagès (p. 58).

(Aquest text va ser omès de la pàg. 97 del nº XLII, en compaginació de darrera hora. I substituït per les dues ratlles finals —repetint-les— de la pàg. 6).

ANTOLOGIA: EL QUER FORADAT

Per aquells temps, a Quer Foradat hi havia no un sinó dos hostals: *cal Munt* i *cal Pau Munt*, amb la particularitat que ni la gent de l'un ni de l'altre es deien Munt; solament es deien Munt els de *cal Coix*. Embolica que fa fort! En realitat al Quer, com a tants altres pobles, en els noms i renoms de les cases hi ha de tot, i si hom examina les cinc dotzenes que existien en els segles XVIII-XIX, avui en part desaparegudes, hi ha noms *normals* com *ca l'Eloi*, *cal Tomàs*, *Vicenç*, etc.; diminutius com *cal Francisquillo*, *Fonset*, *Miqueló*, *Marió*...; noms d'oficis: *cal Fuster*, *Maöver*, *Moliner*, *Espardenyer*...; noms remarcant una actitud o un defecte: *Curt*, *Coix*, *Dropo*...; bells noms d'imprecisa significació: *Ganxet*, *Perinxes*, *Gemisana*, *Peça*, *Naté*...

* * *

Les persones mitjanament entrenades, deleroses d'un exercici saludable però discret, s'arriben fins a *coll d'Oruga*, obert sobre la *vall de Cava* o cap a aquesta obaga de prat i bosc, tan freda quan l'estiu s'ha allunyat que porta un ben gràfic topònim:; *Cul d'Hivern*, paradís també com *el Fané d'Oleva*, dels boletaires. Finalment, i pel que fa a la gent d'empenya, no hi ha certament més bells camins que els que s'enfilen pel *coll de Pallers* cap a *Prat de Cadí*, pel *Roc d'Anà-a-Déu* i *coll de Josana*, a *Les Planes*, i els més espectaculars i dreturers de les altes *Canals de l'Orri*, *de la Baridana*, *de l'Ordiguer*, fins a assolir la quasi aèria *Font del Cristall*, el *coll del Llitzer*, *els alts Feixans* i, a 2.647 metres altitud, *el Volturó*, cim culminant de la serra.

Francesc GURRI, *El Quer Foradat* («Avui», 13-I-1991).

Álvaro GÁLMÉS DE FUENTES: *Toponimia de Alicante (La oronimia)*, Alicante (Universidad) 1990, 91 pp.— Quan el professor Galmés de Fuentes publicà un treball sobre la Toponímia de les Illes, ja vaig remarcar que el seu punt de partida teòric era just i útil: reivindicar el retorn a ètims antics contra etimologies populars modernes absurdes. Però, partint d'un tan plausible fonament, induït per una imaginació fogosa, i una ignorància gairebé total de la documentació, aquest diletant de la Toponímia arriba a conclusions fantasioses que només es recolzen sobre elucubracions alades.— No és absolutament rebutjable el llibret: ens proporciona força topònims alacantins classificats, i amb Índex alfabètic; i és distret. L'erudit seriós somriurà de vegades i no arribarà mai a indignar-se: car hem de suposar que el professor Galmés està convençut de la validesa de les seves explicacions. I, de tant en tant —siguem justos—, n'encerta algunes. (Personalment podria protestar, car m'atribueix tesis que no comparteixo —com sobre «gat» o «boada», per ex.—; o m'acusa d'«obsesionado» perquè veig en els «caralls» bernat —com ho veu tothom— unes roques fàl·liques). Per als no erudits, cal un toc d'atenció: que ningú no accepti les opinions del professor Galmés com a paraula d'Evangelí: o en tot cas d'uns evangelis molt apòcrifs, i plens de pintoresques troballes. (Exemples: Els molt nombrosos «morro», presents a tot el país, i que considerem com a metàfora parlant, i els també abundosos compostos amb «Moro» («El Clot del Moro», «La Font del Moro»), i els «Maura»; etc.: tots ells vénen d'una arrel «pre-romànica» (? sic), «morr», «murr»... Quant a «Creu», l'autor, oblidant que existien per milers a totes les sortides de tots els pobles, i als límits dels termes, i als llocs d'accidents mortals, afirma que «son demasiadas cruces» (!) i creu que, el més sovint, el mot ha de venir de «kurr», «karr» — «cravum» (si ho hem entès bé); «torre» ve de «tur», «Tor» — «taur»... «Bou» és associat amb «balç»... «Campana» amb «Cabana»... «Sant» amb «Salt», «Monjo» amb «Montgó»... «Peregrí», «Pelegrí», «Pelegrí» ve de «pera», «pedra»...).

E. M. R.

TREBALLS INÈDITS O EN CURS

Rosa GALÍ: Toponímia urbana de la ciutat de *Manresa* fins al 1931.

Cosme AGUILÓ: Toponímia de la costa del terme de *Llucmajor* (Mallorca).

ÍD.: Toponímia de Sa Finca de *S'Estrella* (topònims interiors del terme de Llucmajor).

RESPOSTA DE JOSEP RUAIX VINYET

El nostre consoci Mn. J. Ruaix ens ha fet arribar una «Breu resposta a E. Moreu-Rey», acompanyant-la d'una amable petició de publicació. Com que la «resposta» no respon pas a l'article «Retorn obligat a problemes de la grafia dels topònims»; i demana una actitud «més dialogant» —cosa que nosaltres també desitgem, hem enviat una llarga carta a Mn. Ruaix, convençuts que s'avindrà a dialogar. Esperem rebre la seva argumentació— que publicarem amb molt de gust. Si no, reproduïrem la seva «Breu resposta» a la qual contestarem convenientment.

CONGRÉS EXTRAORDINARI

La Societat d'Onomàstica ha decidit atorgar al seu XVIIè Col·loqui general —coincidint amb l'Olimpíada cultural barcelonina— la categoria de Congrés extraordinari. Aquest *Congrés d'Onomàstica*, sota els auspicis d'altres institucions i distingides personalitats, i organitzat per la Divisió de Ciències Humanes i diversos Departaments universitaris, se celebrarà els 27, 28 i 29 de febrer del 1992 a la Universitat de Barcelona.

Temes: Onomàstica (antroponímia i toponímia) del terme actual i pretèrit de la Ciutat de Barcelona.

Toponímia urbana als Països Catalans.

L'Onomàstica (A. i T.) en relació amb les altres activitats científiques.

Presentació de resum detallat de comunicacions: abans del 15 d'octubre 1991.

Una primera circular amb més informació ha estat tramesa als membres de la Societat i altres interessats.